

## Inleiding over de brieven van Johannes

Omdat ik de aftrap mag doen voor dit boekje, eerst even wat over de tijd en de situatie.

Eerst de tijd: de brieven zouden, volgens Roosenbrand, geschreven zijn aan het einde van de eerste eeuw. Dat lijkt mij laat, want in dat geval zou Johannes minstens 90 zijn geweest. Toen Jezus nog op aarde was, was Johannes een jonge vent. Nee, het lijkt er meer op dat deze brieven van Johannes rond het jaar 60 zijn geschreven. Toen Johannes zijn brieven schreef, reisde hij rond door Klein Azië als evangelist (2 Joh.vs.12 en 3 Joh.vs.14). Hij had toen de puf er nog voor, reizen was immers zwaar in die tijd (denk aan alle ontberingen die Paulus beschrijft in 1 Cor. 4), dat had een oude man van 90 niet aangekund.

De situatie: als Johannes zijn gemeente aanschrijft, is hij verdrietig, omdat er pas een scheuring in de kerk is geweest. De gnostiek zou zijn intrede hebben gedaan in de gedachtewereld van de mensen. Gnostiek is afkomstig van het Griekse woord gnosis dat kennis betekent. Jezus Christus zou alleen maar iets mentaals zijn geweest, of hooguit een heel goed mens die een voorbeeld voor allen is geweest, qua opofferingsgezindheid etc. De datering klopt echter niet, want de gnostiek deed pas na het jaar 100 zijn intrede in de kerk. Het gaat hier om een conflict met de Joden in de gemeente, de (oude) wereld waar die gemeenteleden eigenlijk zelf ook uit afkomstig waren. Johannes wil hen opnieuw zekerheid geven in zijn brief: hij heeft het allemaal zelf meegemaakt; Jezus Christus is een concreet tastbaar iemand geweest. De Logos, het Woord, waarover hij ook al begon in zijn evangelie, is de mensgeworden Zoon van God. In dit geval klopt de situatie van Johannes op Patmos ook: de Openbaring was tussen 66 en 68, voor het begin van de oorlog met de Romeinen en voor de val van Jeruzalem. Hij zal zijn brieven wel geschreven hebben voor die tijd, voor hij als gestrafte op Patmos terecht kwam.

De eerste brief, hs. 1

Johannes begint zijn brief met de mededeling dat hij iets echt niet voor zich kan houden; omdat hij er zo enthousiast over is, hij is toch zó blij! Hij heeft het immers allemaal met eigen ogen kunnen zien, en met eigen handen kunnen betasten. Zij, de apostelen, hebben wat met elkaar gemeen, ze delen het getuige hebben kunnen zijn van Jezus' leven, sterven, opstanding en Hemelvaart. De Geest is ook over hen, en dus over Johannes, uitgestort, daar was hij ook al zelf bij. De mensen aan wie hij zich in zijn drie brieven richt, moeten het hebben van zijn woorden op schrift. "Je moet het maar gewoon geloven", maar, goed nieuws, de Heilige Geest is er ook voor hen. Ook zij kunnen delen in die verbondenheid, samen genieten van het mooie dat de Heer Jezus er ook voor hen is geweest om alle zonde weg te doen.

Je kunt zien dat de brieven van dezelfde auteur zijn als het evangelie naar Johannes: het Woord wordt weer genoemd (Jezus), de term "van den beginne"(NBG1951), en de tegenstellingenstructuur wordt weer gebruikt: liefde/haat, licht/duisternis, wereld/gemeente. Het is een dichterlijke schrijfstijl die Hebreeuws aandoet, net als in de Psalmen: herhaling op een andere manier, met een overtreffende trap, met nadruk nóg een keer gezegd.

Roosenbrand wijst erop dat het hier niet alleen maar om verstandelijk bestuderen gaat, wat bij onze kerken gewoonte is (niet voor niets Bijbelstudieverenigingen), maar dat je er ook eens over zou moeten mediteren, lekker op de bank ogen dicht en het "laten zakken"; het is, zoals vermeld, om **blij** van te worden, en dat is nou eenmaal iets dat uit je hart, je gemoed komt.

Vraag: Ervaren wij de Geest die ons wil vernieuwen, dagelijks? Of moet dat steeds afgebeden worden?

De vraag die ik uit het boekje behandeld wil hebben, is vraag 11.

*E.H. Welleweerd-van Eck*